

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
SI PROTECTIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Investește în oameni !

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

Axa prioritară nr.1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”

Domeniul major de intervenție 1.5 “Programe doctorale și post-doctorale în sprijinul cercetării”

Titlul proiectului: **“Valorificarea identităților culturale în procesele globale”**

Beneficiar: **Academia Română**

Numărul de identificare al contractului: **POSDRU/89/1.5/S/59758**

Conferința cu participare internațională
„DIPLOMAȚIA CULTURALĂ – CULTURA DIALOGULUI”
București, 20-21 aprilie 2012, Aula Academiei Române, Calea Victoriei nr. 125

Discursul domnului acad. DINU C. GIURESCU

Doamnelor și domnilor academicieni,

Stimați participanți la acest colocviu,

Vă mulțumesc pentru invitația care mi-a fost adresată!

Mă pregătisem să fac o mică introducere, dar, pentru că dl acad. Eugen Simion mi-a dat undă verde, pot să vă prezint de la început cele câteva considerații despre starea actuală a României, care se leagă direct de tema simpozionului nostru, și anume de tema generală *Valorificarea identităților culturale în procesele globale*.

Dacă România va continua pe acest drum, în următorii 12-15 ani nu vom mai avea de identificat identități culturale proprii. Aceasta este concluzia mea ca istoric. Ca atare, din perspectiva unui istoric, dați-mi voie să punctez câteva realități ale României de astăzi, care servesc drept fundal la dezvoltarea culturală! Anticipez să vă spun că nu totul e negativ. În sectorul cultural, din fericire, al Academiei, al literaturii, al artei... acolo avem lucruri bune, dar, v-am spus, dacă vom continua tot așa, peste 15-20 ani nu vom mai avea de apărut vreo identitate culturală proprie.

Expunerea mea se va axa pe câteva coordonate: primul este politicul, al doilea este economicul, al treilea este atitudinea față de cetățeni, ce consideră politicienii noștri, unii dintre ei, față de cetățeni, al patrulea este partea pozitivă și, la urmă, ce ne așteaptă. Un răspuns la o întrebare globală.

În ceea ce privește politicul, vă spun drept că, după revoluție, am crezut că intrăm în normalitatea europeană. Și au fost două, chiar trei alegeri, avem o constituție votată, amendată, au fost două alegeri normale – a venit întâi stânga, pe urmă a venit dreapta, apoi din nou o așa-zisă din nou stânga și, pe urmă, o așa-zisă dreaptă. Până în 2008 am putut crede. Vă anunț de pe acum că voi rezerva un timp mai important, măcar 20-25 de minute,

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
SI PROTECTIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

pentru întrebări și discuții și, sigur, că aș fi foarte mulțumit să-mi spuneți: ”Nu sunt de acord cu perspectiva dumneavoastră”.

Așadar, am avut o pornire, să zicem normală, în coordonatele noastre românești până în 2008. Deci, dintr-o dată suntem foarte clari: nu mai avem industrie – de la chibrituri și până la locomotive Diesel, care se fabricau tot în România, nu mai producem așa ceva; apoi, nu mai avem meșteșuguri.

Ceea ce m-a izbit pe mine când am fost în Statele Unite este că, alături de țara, vorba aceea, a capitalismului monopolist, cum se spunea înainte, și atotdominant, există meșteșuguri. În cartierul unde locuiam erau, pe o rază de 300 m, cel puțin trei ateliere de pantofărie, care reparau pantofi. Eu vă invit să alergați prin București să găsiți un atelier care mai pune pingele! Mai există unul, mi se pare că era aici, pe Calea Victoriei, sau poate că a dispărut între timp. Noroc că mai sunt câteva croitorii, unde îți mai dai hainele la ajustat, și frizeriile, firește. Restul, gata, s-a terminat! Asta e realitatea românească.

Nu mai avem comerț. Păi cum asta? Păi da. M-am întrebat cum de marile firme comerciale, Mega Image, Carrefour, Billa și alte firme sunt așa de numeroase în centrul orașului! E normal să fie în centrul orașului și în alte părți pentru că oamenii nu mai au de unde cumpăra. Negoțul acesta mijlociu și mic a dispărut aproape în întregime. Mai este așa, în cartiere, câte o mică firmă particulară, care sigur că vinde pentru oamenii din împrejurimi, dar grosul mărfurilor, care nu mai sunt românești, se desfac prin firmele străine. Aceasta ar fi o parte a spectacolului economic.

A doua parte este îndatorarea României. Suntem astăzi la dispoziția Fondului Monetar Internațional - World Monetary Fund. Delegatul Fondului vine aici, supervizează bugetele noastre. Primul-ministru de dinainte își făcea chiar un punct de merit din a declara la televiziune că ”*ne-am consultat cu delegatul Fondului Monetar Internațional*”, ca și cum noi nu am avea economiști care să fie în stare să domine. Asta este, sunt 20 de miliarde de euro, cel mai mare împrumut din istoria României. Nu știu cum va fi plătit, din moment ce nu mai avem industrie și comerț, dar asta este altă treabă, așa încât tabloul economic al României îl completăm cu această îndatorare feroasă, după mine, de proporții.

Ni s-a explicat că ne îndatorăm pentru că, la început, trebuie să plătim salarii... Asta e o chestie mondială ca explicație, dar, în sfârșit, iertați-mă că sunt puțin ironic și ies din tiparele unei expunerii strict științifice, dar nu mă pot împiedica, e singura modalitate prin care pot să-mi spun năduful, cum se spune în limba română.

Mai este un lucru, mult mai grav, și anume vânzarea la mezat a resurselor minerale ale țării, iar în ultimul timp au avut loc trei mișcări ale Guvernului. Prima este pledoaria repetată a acestuia și a înaltelor autorități executive pentru vânzarea Roșiei Montane, a rezervelor de aur de la Roșia Montană. Îmi pare rău că doi colegi de-ai mei susțin acest proiect, deși Academia s-a pronunțat de două ori în termeni categorici împotriva acestui

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

proiect. După aceea este CupruMin. S-a vândut - vă rog să calculați, nu e nevoie să fim matematicieni - o rezervă de cupru, material strategic mondial, cu 200 de milioane, o rezervă care valorează în medie 13 miliarde de euro! Și Guvernul a semnat o înțelegere ca să vândă cu 200 de milioane de euro această valoare. N.B.: cuprul intră în toate aranjamentele, adică în toate procesele de fabricație strategice, nefiind un material care se reînnoiește. L-ai consumat, s-a terminat! Se face, de asemenea, propagandă mare pentru gazele de șist, pentru CupruMin, v-am spus...

Ca atare, lozinca este *privatizare*, pentru că se susține implicit că specialiștii români nu ar fi în stare să gospodărească, să facă un management profitabil al acestor nu numai instituții, ci industrii, chiar și valori. Aunci s-a și preconizat și vă enumăr lista următoarelor privatizări în proporții de la 5 până la 20%. În proporții de 15% și 10% sunt cele mai multe dintre privatizări, adică am pus compania străină – n-am nimic cu companiile străine, dar nu poate fi condusă o țară întreagă numai de companiile străine. Să fie bine înțeles! E tocmai cum, în activitatea mea științifică, ar veni cineva de la Academie să-mi spună: ”Uite ce-ai să faci, uite cum ai să scrii, uite ce-ți dau voie să faci...” Așa ceva nu se poate. Și atunci vor să privatizeze Transelectrica, Transgaz, Romgaz, Hidroelectrică, NuclearElectrică, 3 filiale ale companiei de electricitate, Tarom, Salrom, compania sării, aeroportul București, tragem și Otopeni în asta. Sigur că mai sunt și altele, adică tot ce mai are statul român ca valori economice din care ar putea să tragă venituri se duce pe apa sâmbetei. Mai vor să atace și alte sectoare, tot pe tărâmul economic: fondul de pensii, asigurările, poșta, CEC-ul. Închipuiți-vă că n-avem 200 de milioane de euro ca să recapitalizăm CEC-ul, singura bancă românească ce mai dispune încă de un capital, pentru că tot restul capitalului este pe mâinile băncilor străine!

Trec la următorul punct, tot al economiei: sistemul financiar al României. Plimbați-vă prin Piața Victoriei! Toate băncile din Piața Victoriei, prelungirea Titulescu, într-o parte și într-alta și pe Calea Victoriei până la Sevastopol, unde este și Citibank, toate sunt ale unor bănci străine. Noi nu mai avem un sistem bancar propriu. E Banca Națională, sigur că n-o putem privatiza, că, probabil, ar privatiza-o și pe aceea cu dragă inimă, și mai avem CEC-ul. CEC e singurul bastion în care românii mai au niște bani depuși. Și pe acela vrem să-l luăm, să-l controlăm, să scotem noi profitul care ne trebuie din aceasta. Ca atare, tabloul, îmi pare rău, acesta e tabloul economic în momentul de față. Poate că domnii economiști mă vor contrazice, și așa fi bucuros să-mi spună că n-am dreptate, dar, pentru mine, ca istoric, care examinez faptele din perspectiva istoricului, a istoricului român, al românilor, aceasta este realitatea economică în care se mișcă România în momentul de față.

Fără să vreau, îmi pun de atâtea ori întrebarea, aproape zilnic: Ce faci cu libertatea când salariul tău minim este pe penultima treaptă din Europa, când pensiile tale ar face să explodeze Grecia dacă li s-ar da pensionarilor greci? Care e sensul libertății pe care am câștigat-o dacă n-am cu ce trăi omenește? Aceasta nu e retorică, este o întrebare pe care mi-o pun mie însumi de multe ori și n-am răspunsul la ea.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Trec la punctul trei al expunerii: atitudinea față de populație. Cum merg lucrurile, cum merge democrația românească în momentul de față de câțiva ani încoace? Lucrul cel mai supărător pentru un om care gândește, care vrea să gândească, este disprețul, cinismul chiar: ”Nu mă interesează, voi puteți să credeți ce vreți, eu iau măsurile”.

Și acum văd în fața mea cum, în 2009, la televizor, în aprilie, pe deoparte am asistat la un fenomen îngrijorător pentru mine - vedeam cum leul se depreciază și nu pricepeam de ce, că nu se întâmplase nimic -, și, pe de altă parte, vine o înaltă autoritate politică și ne spune: ”Uite asta este soluția: minus 25% la salarii și minus 15% la pensii.” Asta e soluția, dar până atunci nimeni nu discutase nimic nici despre criză, nici despre salarii, nici despre pensii. Ce fel de atitudine este asta față de cetățenii României? Cum adică, vin și îți spun dumitale că îți tai 25% și 15%, iar acum, după 3 ani, să aud că s-ar putea ca soluția, pe care a sugerat-o Fondul Monetar Internațional - că nu s-a spus explicit - ar fi greșită. Dacă tai din veniturile populației, economia stagnează și merge în jos. Ceea ce e perfect adevărat. Acesta a fost primul semn pentru mine de nedumerire. Al doilea semn, apropo de atitudinea față de cetățeni, nu numai că s-au tăiat salariile și pensiile, dar s-au recalculat salariile pe o bază care a însemnat o nouă amputare a lefurilor. Extraordinar! Aceasta e șmecheria care te doare și care e proprie, a noastră... șmecheria asta administrativă: hai să mai tăiem un pic și din baza de salarizare a oamenilor, după ce le-am tăiat un sfert din salariu. În al treilea rând, am sporit TVA la 24%.

Să vă dau un exemplu despre cum e tratat cetățeanul: Curtea Constituțională (se mai întâmplă și lucruri bune) a analizat și a văzut că pensionarilor li s-au luat pe nedrept anumite sume de bani, și atunci a hotărât: să le restituim – sume modice, să nu vă speriați că devin, dintr-o dată, oameni îndestulați! Ce-ar fi fost mai normal decât ca administrația, mașinăria statului, să restituie automat aceste sume. Nu! Eu te pun pe dumneata, cetățean, să completezi un formular, să-l semnezi, să-mi dai toate datele, să mi-l trimiți la administrația pensiilor de care depinzi și, după aceea, îți vei dobândi banii care sunt ai tăi și pe care ți i-am luat pe nedrept, automat, prin hotărârea statului.

Atitudine față de cetățean?! Adevărul este mai grav, după mine, apropo de atitudine. S-a votat o lege a educației naționale cu zipp-ul, după metoda zipp-ului adică: nu discutăm nimic și votați! Prin această lege, 4 milioane de liceeni, fete și băieți, români, de etnie română, sunt discriminați față de cei din etniile minoritare – discriminați și juridic și material – este o dispoziție și eu dau un lucru concret, că meseria mă obligă să mă refer la lucruri precise, nu la retorică guvernamentală sau antiguvernamentală, că nu despre asta e vorba. Este o dispoziție în această lege a educației că minimum pentru o clasă de liceu sau de școală generală sunt 12 elevi. Dacă, într-o comună sau într-un sat, pentru a forma o clasă se întrunesc mai puțini de 12 elevi, copii de români, atunci elevii aceia se vor deplasa în comuna cea mai apropiată. Dar, vine legiuitorul, foarte îndemânat, și spune că, dacă într-un sat sau într-o comună sunt mai puțin de 12 elevi minoritari, pentru aceia se face clasă specială. Vă place? Mie nu-mi place.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Eu vreau ca și într-un sat în care sunt 10 copii amărâți de români să fie o clasă specială fondată pentru ei. Acesta este tipul de dispreț față de populație și față de majoritate sau de nepăsare, sau de cinism, nu știu cum să caracterizez această discriminare negativă, dar tot aia e pentru mine, ca istoric. Nu mai vorbesc despre discriminarea față de 4,5 milioane de pensionari.

Mai este un ultim aspect al atitudinii față de cetățeni, care nu este imputabilă doar stării prezente, și anume că țara românească nu mai are de dat, nu mai dă de lucru cetățenilor ei. Două milioane și jumătate de români au emigrat, temporar, să sperăm, poate definitiv, în Spania, în Italia, în Franța, în Germania, în Marea Britanie, în Irlanda, unii chiar în Canada, în Statele Unite, în căutare de lucru. Această emigrare în proporții de milioane, fie și temporară, este un fenomen unic în istoria României, pentru că nu mai avem de lucru, nu le mai putem da de lucru, situația agravantă fiind și aceea că nu avem un proiect național care să spună: ”Domnule, ne aflăm în treapta cea mai de jos a istoriei noastre. Bun. Hai să vedem, facem un proiect național, poate că ne putem redresa!” Pentru că ne putem redresa, aici e culmea!

Și, în sfârșit, ca să nu credeți că nu fac decât să cobesc, să fiu ca ursitoarele acelea care nu văd decât partea negativă, vreau să trec și la o parte pozitivă. Întâi, avem libertatea de gândire și de expresie, care este o realitate dacă vrei s-o folosești, iar dacă nu vrei s-o folosești, nu e o realitate. Dar, oricum, este o realitate și oamenii, chiar în conversațiile particulare, își dau drumul la gânduri, spun, vorbesc, nu mai există acea temere de dinainte de 1989, este un lucru pozitiv.

În al doilea rând, este domeniul acesta al culturii. Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă – dacă te uiți la ce-au făcut în ultimii 10-12 ani te bucuri, fiindcă sunt lucruri care rămân, sunt lucruri majore care rămân înscrise în cultura română, nu e vorba de realizări minore sau de moment.

Apoi sunt editurile... E adevărat că și aici sunt tot felul de nuanțe, dar numărul mare al editurilor și al cărților - cărți, unele cu răspândire, altele locale, dar apar multe cărți - e un progres, fără îndoială. Progres este când îi văd pe tineri că au apucat câte o bursă, o împrejurare, se duc în străinătate o lună, două. Unii dintre absolvenții de la istorie fac chiar câte un stagiu în colegii britanice sau franceze. Am avut un doctorand foarte bun care s-a întors încântat de sprijinul pe care l-a obținut în Franța pentru doctoratul lui.

Deci, pe plan individual, sunt aceste nu numai progrese, ci reușite, care se datorează climatului general de libertate, dar legiferată cu măsură, fiindcă se aplică și acum poliție politică de către anumite foruri guvernamentale. Dacă-i critici te amendează, dacă ești în televiziune sau la radio ți se spune că nu e bine și alte lucruri. Dar, una peste alta, în domeniul culturii, lucrurile stau totuși bine și nu pot decât să mulțumesc și Academiei și Fundației Naționale pentru Știință și Artă și altor foruri de cultură care ne îngăduie, ne oferă acest cadru să ne putem manifesta.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECTIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

Acum, dat fiind că s-a împlinit aproape o jumătate de oră, eu m-am întrebat: ”Bun, unde mergem? Ce facem de acum înainte? Ce se întâmplă cu România de acum înainte? Și mi-am zis că sunt două opțiuni: una este tabloul pe care vi l-am descris. Vom continua să privatizăm, adică să vindem unor firme străine instituțiile și organizațiile economice care mai funcționează și pot aduce venit. Vom continua să vindem pe daiboj, pe nimica, resursele minerale ale țării, și cu asta am terminat, pentru că, după ce am vândut și resursele minerale ale țării – nu știu dacă aerul poate să fie vândut, poate că da, mai știi, există diverse forme de folosire –, vom continua să fim îndatorați până peste gât și vom merge înainte, fiindcă lumea se naște, se dezvoltă, vrea să trăiască... Asta este o cale. Cu alte cuvinte, vom fi un teritoriu administrat și condus de instituții internaționale străine și de monopoluri străine, de instituții economice străine, în care mâna de lucru locală va fi dată de români. E și calea a doua. Eu sunt un optimist. Națiunea asta are un potențial foarte mare. Cadrele noastre universitare, academice, intelectuale sunt bune, au soluții. Nu sunt ascultate, dar asta e altă poveste. Nimeni nu-i ascultă, dar au soluții reale. Cu alte cuvinte, există, avem potențial uman remarcabil, fără să-l autolăudăm, care poate sluji la redresarea României. Deci, potențialul uman și intelectual există, Ne trebuie bani. Fără asta nu putem relansa economia românească și industria. Am avea și bani dacă nu am vinde resursele minerale ale țării. Dacă, în loc să ia 200 de milioane de euro pe o rezervă de cupru care valorează 13 miliarde de euro, statul român ar exploata și ar vinde acest minereu, ar avea bani și ar putea relansa economia. Dacă noi le-am și vândut, am și semnat contractul cu o firmă de buzunar din Canada - aici e partea grozavă a întregii afaceri, nici măcar nu e o firmă de renume internațional - care ne-a rășluit acest depozit de cupru, atunci, sigur că nu mai avem nici bani. Deci, banii ar putea să existe dacă politica față de resursele încă existente ale țării s-ar schimba. Inteligență avem. Nația asta, tineretul, trebuie să aibă o perspectivă, trebuie să le oferi ceva.

Vă mai rețin două minute și pe urmă începem discuțiile. Eu aparțin unei familii – bunicul meu a pornit din satul Chiojdul Mic - din județul Prahova. Domnul acad. Eugen Simion știe, că suntem vecini, ca obârșie, din aceeași zonă. Străbunicul meu avea trei băieți – unul din ei era bunicul meu. Pe toți trei i-a trimis la școala primară. Era mic proprietar de pământ, ceva pământ, oi, pădure, livadă, pruni, țuică. Deci, nivelul era de sat, fruntaș într-un sat, un sat mic, nu o comună mare. Doi din băieții aceștia s-au făcut militari. Unul a murit la Turtucaia în 1916, era maior, și al treilea, bunicul meu direct, s-a făcut profesor - întâi învățător, după aceea profesor de liceu la Liceul Unirea din Focșani și la Cantemir din București. Pe urmă a devenit conferențiar la Universitatea din București, fără să facă politică și fără să aibă conexiuni sociale foarte ridicate. Deci se putea, într-o țară în care 45% erau analfabeți, se putea, această ascensiune socială era posibilă. Între cele două războaie, la liceul Sf. Sava, unde am învățat, într-o clasă de 40 de elevi 15 erau bursieri ai statului român și toți veneau de la țară. Premiantul III din clasa mea era Stan Aurel, băiatul unui cărpaci, al unui cizmar de sat, acesta era nivelul. El avea mai mult merit că avea premiul III la noi decât Dinu Giurescu, care crescuse cu limba franceză și cu biblioteca de acasă.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECTIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI

OIPOSDRU

ACADEMIA ROMÂNĂ

După 1948, sub regimul comunist, așa cum era polizitat regimul, alături de cei ridicați de regimul comunist pe criterii politice, au fost oameni de ispravă, veniți, tot așa, de jos. Astăzi, această ascensiune e blocată, și o spun cu tot simțul răspunderii. Aud de atâtea ori tineri care au participat la concursuri și nu au reușit, fiindcă a reușit cine trebuia să iasă din concurs, nu cine era mai bun. Asta este situația.

Eu sunt un optimist. Îmi exprim speranța că a doua cale, adică aceea a redresării României, va prevala până la urmă, dar nu mă pot împidica să nu închei cu o definiție pe care mi-a dat-o Dicționarul Enciclopedic Român: Ce este aceea o colonie? Vă citez din DEX, ediția din 1993: "Colonia este un teritoriu ocupat și administrat de o națiune străină și care este dependent de aceasta pe plan politic, economic, cultural etc." Deci, România poate să fie un teritoriu administrat și condus de trusturi și de instituții internaționale străine și va depinde în întregime de acestea. Să sperăm că sunt un fals profet și vă mulțumesc!